

Eidsvoll kommune

Dato: 30.01.2024

Saksbehandler: BAG

Fortidsminneforeningens innspill – Bevaring av Eilert Sundts barnehjem på Eidsvoll

Fortidsminneforeningen viser til *Plan id 303534000: Detaljreguleringsplan for del av felt B2, Kastellvegen 19, gbnr. 17/6 m.fl. - Planforslag til førstegangsbehandling*. Fortidsminneforeningen vil på sterkeste fraråde riving av Eilert Sundts barnehjem. Fortidsminneforeningen anser denne bygningen som et spesielt verdifullt kulturminne, en essensiell del av fortellingen om taternes historie i Norge. Vi har derfor plassert bygningen på foreningens nasjonale liste over truet kulturarv. Vi stiller oss bak Taternes Landsforenings uttalelser samt Fylkesrådets innsigelse, og forventer at disse blir hørt i den videre behandlingen. Fortidsminneforeningen ble først kjent med planene etter høringsfristen, men gitt kulturminnets særlig høye verdier ber vi om at vårt innspill legges ved saken.

Eilert Sundts barnehjem utgjør en viktig del av norsk historie, som dokumentert i NOU 2015:7 *Assimilering og motstand – Norsk politikk overfor taterne/romanifolket fra 1850 til i dag* (side 57). Vi vil også vise til Taternes landsforening, som tydelig understreker den strategiske betydningen av Eilert Sundts barnehjem. Organisasjonens syn bør tillegges avgjørende vekt, for å unngå videre urett mot de nasjonale minoritetene. Det er særlig tungtveiende at organisasjonen ser på bygget med tanke på en mulig fremtidig bruk som formidlings- og kunnskapssenter. Fortidsminneforeningen oppfordrer derfor sterkt til å avstå fra rivingen av Eilert Sundts barnehjem og aktivt arbeide for å bevare dette verdifulle kulturminnet for kommende generasjoner. Fortidsminneforeningen viser til *Nasjonale minoriteter i Norge – En helhetlig politikk* Meld. St. 12 (2020–2021) og *kulturmiljømeldingen* Meld. St. 16 (2019–2020). Disse nasjonale politiske føringene legger stor vekt på vern av nasjonale minoriteters kulturminner. Norge har også forpliktet seg gjennom ratifisering av Europarådets rammekonvensjon til å beskytte historien og kulturen til nasjonale minoriteter. I dag står kun fire av Motivasjonskollektivets barnehjem igjen, og det er en reell fare for at enda et viktig kapittel i taternes historie forsvinner med rivingen av Eilert Sundts barnehjem. Bygningen har nasjonal kulturmiljøverdi, og riving vil være i strid med nasjonale målsettinger og internasjonale forpliktelser til å bevare denne delen av kulturarven.

Fortidsminneforeningen gir sin fulle støtte til Fylkesrådets vurdering og understreker betydningen av å bevare Eilert Sundts barnehjem som et nasjonalt kulturminne. I dagens kulturlandskap er det få faste kulturminner som kan formidle historien om taterne i Norge. De gjenværende kulturmiljøene til det reisende folket representerer uvurderlige kilder til kunnskap, unike arenaer for formidling og refleksjon, og viktigst av alt, som et levende minnesmerke om en del av nasjonens historie som ellers står i fare for å gå tapt. Fortidsminneforeningen leser med bekymring forslaget, som innebærer at enda et viktig kapittel i romanifolkets/taternes historie forsvinner med rivingen av Eilert Sundts barnehjem.

Med vennlig hilsen

Fortidsminneforeningen

Ola Harald Fjeldheim, Generalsekretær